

การ

ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

วรปรัชญ์ เพ็ชรใส^{1*}ธัญญาพร ก่องจันทร์²

รับบทความ: 3 มิถุนายน 2568 แก้ไขบทความ: 20 มิถุนายน 2568 ตอรับบทความ: 24 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักเรียน ครอบครัวและสถานศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามการทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 911 คน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 296 คน จาก 36 โรงเรียน โดยใช้การคัดเลือกแบบกำหนดโควตา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .913 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทั้งสามด้าน และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) โดยภาพรวมปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านนักเรียน และ 2) ปัจจัยด้านนักเรียนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับผล O-NET สูงที่สุด รองลงมาคือปัจจัยด้านสถานศึกษา ซึ่งทั้งสองปัจจัยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) โรงเรียนขยายโอกาส

¹⁻² สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

* อีเมล: tonworapat@gmail.com

Factors Affecting the Basic National Educational Achievement (O-NET) of Students in Grade 6 at Opportunity Extension School under The Uttaradit Primary Educational Service Area 1

Woraprat Petsai ^{1*}

Thanyaporn Kongkhan ²

Abstract

The objectives of this research were 1) to examine the factors influencing academic achievement as measured by the Ordinary National Educational Test (O-NET) among Grade 6 students in opportunity expansion schools under the jurisdiction of the Uttaradit Primary Educational Service Area Office 1, and 2) to investigate the relationships between student-related, family-related, and school-related factors and students' academic achievement based on the O-NET results. This study employed a survey research methodology. The population consisted of 911 Grade 6 students from opportunity expansion schools, and the sample comprised 296 students from 36 schools, selected using quota sampling. The research instrument was a questionnaire on factors affecting academic achievement based on O-NET performance, with a reliability coefficient of .913, indicating high reliability. Descriptive statistics, including means and standard deviations, were used to describe levels of opinions regarding the three factors, while inferential statistics, specifically Pearson's correlation coefficient, were employed to examine the relationships between the variables and students' academic achievement, with a significance level set at .05. The research findings revealed that (1) the overall level of factors influencing academic achievement based on O-NET was high, ranked in descending order as school-related factors, family-related factors, and student-related factors; and (2) student-related factors showed the highest correlation with O-NET results ($r = 0.50$), followed by school-related factors ($r = 0.15$), with both correlations being statistically significant at the .05 level.

Keywords: Academic Achievement, Ordinary National Educational Test (O-NET), Opportunity Expansion Schools

¹⁻² Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University, Mueang District, Phitsanulok

* Email: tonworaprat@gmail.com

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ และเป็นกลไกหลักในการยกระดับคุณภาพชีวิต ตลอดจนการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพย่อมส่งผลต่อการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ ทักษะ และคุณธรรม ซึ่งเป็นรากฐานในการขับเคลื่อนสังคมในระยะยาว ทั้งนี้การพัฒนาการศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในยุคที่สังคมต้องการบุคลากรที่มีสมรรถนะสูงและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 จึงกำหนดเป้าหมายสำคัญไว้คือ การยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ขณะเดียวกัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยังเน้นย้ำให้ประชาชนไทยเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ และสามารถนำความรู้ไปใช้พัฒนาตนเองและประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ในบริบทดังกล่าว “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” จึงถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่สะท้อนประสิทธิภาพของระบบการศึกษาในทุกระดับ และเป็นพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีบทบาทในการกำกับดูแลสถานศึกษาทั้งระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งสิ้น 144 โรงเรียน โดยมีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจำนวน 36 โรงเรียน ซึ่งทำหน้าที่สำคัญในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ห่างไกลหรือมีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม จากการติดตามผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขยายโอกาสดังกล่าวพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระหลัก ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง และยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ระดับชาติที่กำหนด โดยเฉพาะด้านทักษะการคิดขั้นสูง การอ่านจับใจความ การเขียนเชิงเหตุผล การคำนวณวิเคราะห์ และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นสมรรถนะสำคัญที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (เสาวพิศ อุ่นพันธ์ และบุญฤทธิ์ ตุ่มพงศ์, 2566) ปραกฏการณ์นี้สะท้อนให้เห็นถึงข้อท้าทายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับพื้นที่ และความจำเป็นในการทบทวนองค์ประกอบต่าง ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จากสถานการณ์ดังกล่าว จึงเกิดความจำเป็นเร่งด่วนในการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน ครอบครัว และสถานศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่อาจส่งผลต่อการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) จะช่วยให้เข้าใจภาพรวมของปัจจัยเสี่ยงหรือปัจจัยเสริมที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางการเรียนอย่างลึกซึ้ง ซึ่งสามารถนำไปสู่การวางแผนนโยบายที่เหมาะสม รวมทั้งพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งใน

ระดับสถานศึกษาและระดับเขตพื้นที่การศึกษา อันจะเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งระบบได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักเรียน ครอบครัว และสถานศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามการทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. การขยายโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา

ฐิติภรณ์ จารุณย์ (2558) กล่าวว่า การขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นนโยบายสำคัญของรัฐที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะเยาวชนในเขตชนบทและพื้นที่ห่างไกล ซึ่งเริ่มจากความพยายามของรัฐบาลในการยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของผู้เรียน จึงได้มีโครงการขยายโอกาสให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ห่างไกลด้วยการทดลองเปิดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภายใต้มติคณะรัฐมนตรีที่เห็นชอบเมื่อปี พ.ศ. 2534 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 โดยมีมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติรับผิดชอบดำเนินการ เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษามีเครือข่ายครอบคลุมทั่วประเทศ จึงเป็นกลไกสำคัญในการเปิดโอกาสให้เด็กในพื้นที่ห่างไกลได้เข้าถึงการศึกษาระดับที่สูงขึ้น ขณะนั้น ฉวีวรรณ อินชุกุล (2559) กล่าวว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคือโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนเพิ่มเติมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อรองรับผู้เรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วไม่มีโอกาสเดินทางไปศึกษาต่อยังโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองหรือในพื้นที่ที่มีความพร้อม โครงการนี้มีบทบาทสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น อาคารเรียน บุคลากร และสื่อการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติพบว่า โรงเรียนขยายโอกาสหลายแห่งต้องเผชิญกับภาระงานที่ทำทลาย โดยเฉพาะการบริหารจัดการที่ผู้บริหารต้องดูแลทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาพร้อมกัน และครูผู้สอนต้องมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละช่วงวัย ทั้งด้านวิชาการและจิตวิทยาพัฒนาการ ส่วน สาวิตรี มั่นธรรม และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2563) กล่าวว่า โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาไม่เพียงส่งเสริมให้เยาวชนมีโอกาสเรียนต่อเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างรากฐานด้านการศึกษาที่มั่นคงให้แก่ประเทศในระยะยาว โดยรัฐบาลสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียนการสอนทั้งหมด เพื่อให้

การศึกษาเป็นสิทธิพื้นฐานที่ประชาชนเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมกัน ภายใต้หลักการที่เน้นให้ผู้เรียนค้นพบความถนัดของตนเอง พัฒนาทักษะอาชีพ หรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยมีเป้าหมายให้การศึกษา นำทางชีวิตผู้เรียนสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีบทบาทในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

2. การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (2567) ระบุว่า การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-NET) ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยครอบคลุมกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ การสอบ O-NET จึงเป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการสะท้อนระดับความรู้ ทักษะพื้นฐาน และความสามารถของผู้เรียนในระดับชาติ ซึ่งสามารถนำผลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน ตลอดจนกำหนดนโยบายทางการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทจริงของผู้เรียนในแต่ละพื้นที่

นอกจากนี้ การสอบ O-NET ยังเป็นกลไกสำคัญในการประเมินมาตรฐานการศึกษาที่มีความเท่าเทียมและเป็นธรรมสำหรับนักเรียนทุกคนในระดับชาติ โดยผลคะแนนที่ได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในหลายมิติ เช่น การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของผู้เรียน การพัฒนาศักยภาพครู การปรับปรุงหลักสูตร ตลอดจนเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของกระบวนการคัดเลือกนักเรียนเข้าสู่ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นในบางกรณี ทั้งนี้ การดำเนินการสอบ O-NET อยู่ภายใต้ระบบการประกันคุณภาพอย่างเข้มงวด เพื่อให้ผลการประเมินมีความน่าเชื่อถือ เป็นกลาง และสามารถใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว

3. ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)

จากการศึกษาของ รัตนา บำรุงจันทร์ (2561) และเสฏฐวุฒิ โลหะโชติ (2565) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) สามารถจำแนกออกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสถานศึกษา โดย ปัจจัยด้านนักเรียน เป็นองค์ประกอบภายในที่ส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ อาทิ พื้นฐานความรู้เดิม ทักษะทางวิชาการ การคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงแรงจูงใจ ความตั้งใจ และพฤติกรรมการเรียนรู้ เช่น การจัดการเวลา ความมีวินัย และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ซึ่งล้วนเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ในปัจจัยด้านครอบครัว ครอบครัวถือเป็นพื้นฐานแห่งแรกของการเรียนรู้ การสนับสนุนจากผู้ปกครอง เช่น การติดตามผลการเรียน การจัดหาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และการให้กำลังใจทางจิตใจ มีผลอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเฉพาะระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ที่สนใจต่อการศึกษา และสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งอาจมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อโอกาสทางการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ๑

สำหรับ ปัจจัยด้านสถานศึกษา ครอบคลุมถึงคุณภาพครู ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายและเหมาะสม รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพียงพอ และระบบการบริหารจัดการภายในที่มีประสิทธิภาพ ล้วนเป็นกลไกสำคัญที่สนับสนุนการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถสังเคราะห์ได้ว่า ปัจจัยด้านนักเรียน ครอบครัว และสถานศึกษา ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน โดยเฉพาะในการทดสอบระดับชาติอย่าง O-NET ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการประเมินคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของประเทศ ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามการทดสอบ O-NET รวมทั้งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้งสามด้านกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขยายโอกาส เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายและแนวทางในการยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ประเด็นที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักเรียน ครอบครัว และสถานศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามการทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1	1. ปัจจัยด้านนักเรียน	1.1 พื้นฐานความรู้เดิม 1.2 แรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ 1.3 ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน
	2. ปัจจัยด้านครอบครัว	2.1 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว 2.2 ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว 2.3 การส่งเสริมการเรียนรู้ของคนในครอบครัว
	3. ปัจจัยด้านสถานศึกษา	3.1 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน 3.2 การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน 3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 911 คน จาก 36 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 296 คน จาก 36 โรงเรียน โดยมีขั้นตอนการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่มอร์แกน (Krejcie, R.V. and Morgan, D.W., 1970) โดยการคัดเลือกแบบกำหนดโควตา (Quota Selection)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านนักเรียน และปัจจัยด้านสถานศึกษา

เนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 โดยครอบคลุมปัจจัยหลัก 3 ด้าน ได้แก่

1. ปัจจัยด้านนักเรียน ได้แก่ พื้นฐานความรู้เดิม แรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน
2. ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว การส่งเสริมการเรียนรู้ของคนในครอบครัว
3. ปัจจัยด้านสถานศึกษา ได้แก่ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอิงจากการศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เครื่องมือมีความครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์การวิจัย และมีความเหมาะสมกับบริบทของกลุ่มตัวอย่าง โดยเครื่องมือแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามในส่วนของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 70 ข้อ ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านนักเรียน 2) ปัจจัยด้านครอบครัว และ 3) ปัจจัยด้านสถานศึกษา โดยใช้มาตราประมาณค่าแบบมาตราส่วน 5 ระดับ (Likert Scale)

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความครอบคลุมของประเด็น และความถูกต้องของถ้อยคำ แล้วนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงเครื่องมือให้เหมาะสม จากนั้นดำเนินการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.50–1.00 และนำแบบสอบถามฉบับปรับปรุงไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนอกประชากร จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1951) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .913 ซึ่งอยู่ในระดับสูง แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อถือได้ เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยที่เป็นระบบและมีลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การขออนุญาตเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อให้มหาวิทยาลัยออกหนังสืออนุญาตอย่างเป็นทางการในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 การประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัด

ผู้วิจัยยื่นหนังสือขออนุญาตไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักเรียนในสังกัด จำนวน 296 คน จาก 36 โรงเรียน ตอบแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน เพื่อคัดกรองข้อมูลให้มีคุณภาพ พร้อมสำหรับการนำไปวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทั้งสามด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสถานศึกษา พร้อมทั้งใช้สถิติเชิงอนุมาน คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ .05

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็นประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ผลในภาพรวมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ในภาพรวมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ด้าน	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)	ค่าสถิติ (n=269)		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ปัจจัยด้านนักเรียน	3.32	0.47	ปานกลาง
2	ปัจจัยด้านครอบครัว	3.43	0.70	ปานกลาง
3	ปัจจัยด้านสถานศึกษา	3.83	0.52	มาก
	รวม	3.53	0.44	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ในภาพรวมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.53$, S.D.=0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.83$, S.D.=0.52) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ปัจจัยด้านครอบครัว ($\bar{X}=3.43$, S.D.=0.70) อยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยด้านนักเรียน ($\bar{X}=3.32$, S.D.=0.47) อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักเรียน ด้านครอบครัว ด้านสถานศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

ตารางที่ 2 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)	ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)	
	r	p
ปัจจัยด้านนักเรียน	0.50**	0.00
ปัจจัยด้านครอบครัว	0.09	0.11
ปัจจัยด้านสถานศึกษา	0.15*	0.01

** p < .05

จากตารางที่ 2 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยรวม พบว่า ปัจจัยด้านนักเรียนและปัจจัยด้านสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดังกล่าวมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วง 0.15–0.50 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านนักเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงสุดกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ($r=0.50$) รองลงมาคือปัจจัยด้านสถานศึกษา ($r=0.15$) ซึ่งทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์ในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากข้อมูลสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากครอบคลุมทั้งด้านปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสถานศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทและความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกๆระดับ ทั้งในด้านการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน การสนับสนุนจากครอบครัว ตลอดจนการจัดการศึกษาและสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

1.1 ปัจจัยด้านนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ลักษณะนิสัยใฝ่รู้ ความตั้งใจในการเรียน ความรับผิดชอบ และวินัยในการเรียนของนักเรียน ล้วนมีส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับ รัตนา บำรุงจันทร์ (2561) ที่ระบุว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ความตั้งใจเรียน การทำการบ้าน การเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน และความสามารถในการบริหารเวลา เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกๆระดับ นอกจากนี้ สมพร หลิมเจริญ และคณะ (2566) ยังพบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมการมุ่งมั่นใฝ่สัมฤทธิ์ของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สะท้อนให้เห็นว่าองค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ และแรงจูงใจของผู้เรียน เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางการศึกษาในระดับชาติอย่างชัดเจน

1.2 ปัจจัยด้านครอบครัวมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา แม้จะไม่สูงที่สุดแต่ก็มีความสำคัญ โดยเฉพาะบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การติดตามผลการเรียน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน และการส่งเสริมกำลังใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สาวิตรี

มันธรรม และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2563) พบว่าการสนับสนุนจากผู้ปกครองทั้งในด้านกำลังใจและทรัพยากร เช่น หนังสือหรือสื่อการเรียนรู้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับ เสฎฐวุฒิ โลหะโชติ (2565) ที่ชี้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านการให้กำลังใจ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น การสื่อสารที่สร้างแรงจูงใจ รวมถึงการสนับสนุนด้านทรัพยากร ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถทางการเรียนของเด็กในระยะยาว

1.3 ปัจจัยด้านสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในภาพรวม แสดงถึงความสำคัญของการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา และการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับ สาวิตรี มันธรรม และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2563) ที่ระบุว่าสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ การจัดสรรครุตามความสามารถ การสนับสนุนสื่อและเทคโนโลยี รวมถึงระบบติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ส่งผลบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ สมพร หลิมเจริญ และคณะ (2566) พบว่าการมีครูที่มีประสบการณ์ ทักษะการจัดการเรียนรู้ และการสร้างแรงจูงใจ ส่งผลสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แสดงให้เห็นบทบาทสำคัญของสถานศึกษาในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน

สรุปได้ว่า ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าปัจจัยด้านนักเรียน ครอบครัว และสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียน โดยแต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ และส่งเสริมกันอย่างบูรณาการ ทั้งนี้ การพัฒนาและส่งเสริมปัจจัยเหล่านี้อย่างครบถ้วน และต่อเนื่อง จะช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว

2. ปัจจัยด้านนักเรียนและปัจจัยด้านสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทสำคัญของปัจจัยภายในตัวผู้เรียน เช่น เจตคติ ความรับผิดชอบ และแรงจูงใจในการเรียน รวมถึงปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน และการสนับสนุนจากครูและผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวทางการวิจัยของ ฐิติภรณ์ จารุณย์ (2558) ที่ระบุว่า ความตั้งใจและวินัยในตนเองของนักเรียนมีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อค้นพบของ ฉวีวรรณ อินชุกุล (2559) ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงบทบาทของครูและผู้บริหารในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ และพบข้อค้นพบสำคัญดังต่อไปนี้

1. จุดเด่น ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าปัจจัยด้านนักเรียน ครอบครัว และสถานศึกษา ล้วนมีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยเฉพาะปัจจัยด้านนักเรียนและสถานศึกษา ถือเป็นตัวแปรสำคัญที่มีบทบาทโดดเด่นในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิผล กล่าวคือ ความตั้งใจ วินัย และแรงจูงใจของผู้เรียน ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การจัดสรรทรัพยากร และการบริหารจัดการภายในโรงเรียน ล้วนมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความเข้มแข็งของกลไกภายในตัวผู้เรียนและสถานศึกษาในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

2. จุดอ่อน แม้ว่าปัจจัยด้านครอบครัวจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา แต่จากผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ายังมีช่องว่างในการส่งเสริมบทบาทของครอบครัวในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเฉพาะในด้านการมีส่วนร่วม การจัดหาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียน และการให้กำลังใจทางอารมณ์อย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของครอบครัวในฐานะปัจจัยภายนอกของผู้เรียน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างรอบด้าน

3. องค์ความรู้ใหม่ งานวิจัยนี้ได้เสนอองค์ความรู้ใหม่ในด้านการศึกษาที่เน้นความสำคัญของพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ ความตั้งใจในการเรียน วินัยในตนเอง และแรงจูงใจภายใน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จทางการศึกษาในระดับชาติ นอกจากนี้ยังเน้นย้ำบทบาทของสถานศึกษาในการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และการมีระบบติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ รวมทั้งได้ต่อยอดว่าการสนับสนุนจากครอบครัว โดยเฉพาะในมิติด้านกำลังใจและทรัพยากรที่เหมาะสม เช่น หนังสือหรือสื่อการเรียนรู้ มีผลต่อพัฒนาการทางการเรียนรู้ของนักเรียนในระยะยาว ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นฐานความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาเชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ประโยชน์ทางวิชาการ ผลการวิจัยนี้มีคุณูปการทางวิชาการอย่างสำคัญ เนื่องจากสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงเชิงประจักษ์ในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านการศึกษา ทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวางแผนทางการพัฒนาระบบการศึกษาแบบองค์รวมที่เชื่อมโยงปัจจัยภายในตัวผู้เรียน ปัจจัยแวดล้อมจากครอบครัว และปัจจัยด้านการจัดการศึกษาในสถานศึกษาอย่างบูรณาการ

เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัยเชิงลึกในอนาคต และสามารถสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ทางการศึกษาอย่างยั่งยืนในบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสและโรงเรียนอื่นที่มีบริบทใกล้เคียง

ข้อเสนอแนะ

1. **ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน** ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาทักษะด้านความตั้งใจ วินัยในตนเอง และแรงจูงใจภายในของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรมให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา และกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพและความสำเร็จทางการเรียน
2. **พัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา** สถานศึกษาควรเน้นการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการจัดสรรทรัพยากร การพัฒนาคุณภาพครู และการใช้เทคโนโลยีการศึกษาที่เหมาะสม พร้อมจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนานักเรียนอย่างครบวงจร
3. **เสริมสร้างบทบาทของครอบครัวในการสนับสนุนการเรียนรู้** ควรจัดกิจกรรมและแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับการสนับสนุนการเรียนรู้ที่บ้าน การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการศึกษา รวมทั้งการให้คำแนะนำด้านการพัฒนาทางอารมณ์ เพื่อเพิ่มบทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา
4. **พัฒนานโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ** ควรนำผลการวิจัยไปใช้วางแนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสโดยเชื่อมโยงทั้งปัจจัยภายในตัวนักเรียน ครอบครัว และสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและยั่งยืน พร้อมจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอย่างเหมาะสมเพื่อรองรับการดำเนินงานดังกล่าว

บรรณานุกรม

- ฉวีวรรณ อินชุกุล. (2559). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษนิพนธ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
DSpace at Silpakorn University
<http://ithesisir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/1071>
- ฐิติภรณ์ จารุณย์. (2558). *การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3* [การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รัตนา บำรุงจันทร์. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา). BUUIR.
<https://buuir.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/7384>

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2567). *คู่มือการจัดสอบ O-NET ปีการศึกษา 2567 สำหรับศูนย์สอบ*.

<https://www.niets.or.th/th/content/uploads/editor/files/O-NET/O-NET67%20.pdf>

สมพร หลิมเจริญ, รณชัย ศรีธัญญาวงศ์และรัชกร ประสิทธิ์เตสัง. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดสกลนคร. *วารสารสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์*. 13(2), 1-12.

สาวิตรี มั่นธรรม และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. (2563). การบริหารจัดการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์* 7(3), 225-239.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1. (2567). *ข้อมูลพื้นฐาน*.

<https://www.utdone.net/>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พริกหวานกราฟฟิค.

<https://www.lampang.go.th/public60/EducationPlan2.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580*.

สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.

เสฏฐวุฒิ โลหะโชติ. (2565). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ในพื้นที่พิเศษ: แบบจำลองพหุระดับ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)*.

Thammasat University Digital Collections.

https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2022/TU_2022_5904030045_17439_26802.pdf

เสาวพิศ อุ่นพันธ์ และบุญฤทธิ์ ตุ่มพงค์. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานโครงการการนำผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) การประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) และการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ไปวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (เอกสาร ศน.เลขที่ 57/2567)*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1.

Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.

Education and Psychological Measurement, 30, 607-610.

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16, 297-334.